

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE cu privire la modificarea
Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul
de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al
ANRE nr. 443/2020

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE, Agenția), Departamentul gaze naturale și energie termică.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Prezentul proiect de modificare a Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale (Metodologie) își găsește fundamentul juridic în modificările recente aduse Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Legea nr. 108/2016) prin <i>Legea nr. 152/2023 pentru modificarea unor acte normative (securitatea aprovizionării cu gaze naturale și alte aspecte ce țin de sectorul gazelor naturale)</i>. Aceste modificări legislative au fost adoptate în contextul alinierii cadrului normativ la standardele și practicile Uniunii Europene, cu scopul dezvoltării pieței naționale de gaze naturale, în beneficiul consumatorilor finali. Articolul 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 108/2016 atribuie ANRE competența exclusivă de a elabora și aproba metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale. Iar, prevederile <u>articolul 99³ alin. (2)</u> din Legea nr. 108/2016 descriu în mod explicit că metodologiile tarifare trebuie să stabilească modul de determinare și aplicare a tarifelor uniforme de distribuție în funcție de nivelul presiunii în rețele. Republica Moldova, în calitate de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană, are obligația de a-și armoniza progresiv legislația cu acquis-ul comunitar european, iar prezenta intervenție prin reglementare se înscrie direct în această logică de convergență către standardele europene de reglementare sectorială. <i>Persoanele/entitățile afectate:</i> sunt titularii de licențe pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale eliberate de ANRE, utilizatorii de sistem (furnizori) precum și consumatorii finali.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În conformitate cu Raportul de activitate al ANRE pentru anul 2024 și Registrului de licențiere, la data de 31.12.2024 în Republica Moldova activează 19 titulari de licențe pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale care exploatează cca 26,4 mii km de rețele de distribuție de diferite presiuni, în toate 35 de raioane ale Republicii Moldova. Din 966 de localități, în care există rețele de distribuție a gazelor naturale, în 918 localități (95,0 %) își desfășoară activitatea de distribuție a gazelor naturale cei 12 operatori ai sistemelor de distribuție afiliați SA „Moldovagaz”, iar alți 3 titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale au teritoriul autorizat în 48 de localități (5,0 %). Totodată este de menționat că ceilalți 3 titulari activi de licențe pentru distribuția gazelor naturale (SRL „Proalfa-Sevice”, SRL „Lăcătuș” și SRL „Faitec-M”) au ca teritoriu autorizat unele cartiere și zone definite din localitățile alimentate cu gaze naturale, dar cu un număr mic de consumatori finali. Tabel: <i>Lista titularilor de licență pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale și lungimea rețelelor operate.</i>

Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor	Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor
1.	SRL „Chișinău-gaz”	3589,4	11.	SRL „Cimișlia-gaz”	1520,2
2.	SRL „Ialoveni-gaz”	3831,1	12.	SRL „Ungheni-gaz”	1737,6
3.	SRL „Bălți-gaz”	2032,3	13.	SRL „Nord Gaz-Sîngerei”	93,4
4.	SRL „Edineț-gaz”	2039,7	14.	SRL „Rotalin Gaz Trading”	1354,0
5.	SRL „Florești-gaz”	1779,0	15.	SRL „Sef-Gaz”	0,0
6.	SRL „Orhei-gaz”	2522,8	16.	SRL „Proalfa Service”	4,2
7.	SRL „Ștefan Vodă-gaz”	1533,4	17.	SRL „Lăcătuș”	23,3
8.	SRL „Găgăuz-gaz”	1962,3	18.	SRL „BV Group Company”	80,1
9.	SRL „Cahul-gaz”	1600,6	19.	SRL „Faitec-M”	7,2
10.	SRL „Taraclia-gaz”	645,3			

În conformitate cu cerințele metodologice, fiecare OSD are aprobate de către ANRE tarife separate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, în baza costurile fiecărei întreprinderi. Astfel, tarifele pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prin rețelele de presiune joasă aprobate de ANRE variază de la 1 523 lei/1000 m³ (fără TVA) până la 11 500 lei/1000 m³ (fără TVA).

Diferența dintre tarifele aplicate de OSD afectează prețul final de furnizare a gazelor naturale achitat de consumatorii finali racordați la rețelele diferitor OSD. Corespunzător, ofertele furnizorilor de gaze naturale de pe piața liberă variază pentru consumatori, în dependență de amplasarea geografică, având în vedere achitarea unui tarif pentru serviciul de distribuție distinct pentru utilizarea rețelelor fiecărui OSD. Această situație a generat o problemă fundamentală de echitate socială și economică. Spre exemplu, în situația în care un consumator din mun. Chișinău și altul din mun. Bălți, plătesc tarife substanțial diferite pentru același serviciu de distribuție a gazelor naturale, deși ambii primesc același tip de serviciu la aceleași standarde de calitate. Această situație poate crea distorsiuni economice semnificative.

Din perspectiva economică, aceste diferențe de tarife generează costuri pentru economia națională. Întreprinderile din sector care doresc să se extindă în diferite regiuni ale țării se confruntă cu incertitudini privind costurile de acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale și prețurile de furnizarea gazelor naturale, în funcție de zona în care își desfășoară activitatea. Această impredictibilitate poate descuraja investițiile și poate contribui la concentrarea activității economice în anumite regiuni, perpetuând astfel dezechilibrele de dezvoltare regională.

Mai mult, în contextul actualei crize energetice europene și a volatilității prețurilor la energie, uniformizarea tarifelor de distribuție poate fi considerată o necesitate strategică pentru stabilitatea economică. Când prețurile la gaze naturale fluctuează dramatic, cel puțin componenta de distribuție trebuie să rămână una predictibilă și echitabilă pentru toți consumatorii, indiferent de locația geografică a acestora.

Modificările legislative recente la Legea nr. 108/2016 au introdus concepte noi și mecanisme inovatoare care necesită adaptarea corespunzătoare a cadrului metodologic existent. Pentru implementarea efectivă a acestor noi prevederi legale, Metodologia actuală necesită a fi completată cu prevederi suplimentare. În primul rând, este necesară introducerea unei definiții clare a conceptului de „tarif uniform de distribuție” pentru a asigura aplicarea unitară și coerentă a noilor prevederi. În al doilea rând, trebuie dezvoltat un mecanism de compensare între operatori pentru a permite implementarea practică a uniformizării tarifelor menținând echilibrul financiar al OSD cu costuri structural diferite. În al treilea rând, este necesar să se stabilească cadrul normativ necesar pentru desfășurarea proceselor de compensare de către Entitatea de reconciliere.

Astfel, urmare examinării minuțioase a situației actuale și aspectele care au dus la modificarea cadrului legal prin intervenția propusă se urmărește soluționarea următoarelor probleme:

1. *Problema echității sociale* - utilizatorii de sistem conectați la rețelele diferitor OSD achită tarife pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale semnificativ diferite pentru un serviciu identic de aceeași calitate. Această situație creează o discriminare, contrară principiilor de protecție a consumatorilor.

2. *Problema eficienței economice* - disparitățile tarifare constituie o barieră în calea dezvoltării unei piețe concurențiale la nivel național. Furnizorii sunt descurajați să-și extindă activitatea în zonele cu tarife pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale mai mari, ceea ce limitează opțiunile de schimbare a furnizorilor pentru consumatori și inhibă concurența.

3. *Problema dezvoltării regionale* – deoarece diferențele la costul de acces la rețeaua de distribuție descurajează investițiile în regiunile cu tarife mai mari, contribuind la o concentrare a activității economice și adâncând decalajele de dezvoltare în anumite zone.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin elaborarea și aprobarea modificărilor la Metodologie se urmărește realizarea obiectivului de creare a unui sistem tarifar modern, funcțional și aliniat la standardele europene pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova. Această transformare reprezintă o schimbare fundamentală, orientată către protecția consumatorilor și eficiența economică.

Principalele prevederi ale proiectului de modificare a Metodologiei:

Implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale se aliniază cu obiectivele strategice ale Uniunii Europene privind consolidarea pieței interne a energiei și asigurarea tratamentului egal al consumatorilor finali. Această abordare contribuie la eliminarea barierelor artificiale și la crearea unor condiții echitabile de piață pe întreg teritoriul național, fiind esențială pentru dezvoltarea unei piețe energetice funcționale și competitive.

Elementul inovativ al acestei reforme (pentru sectorul gaze naturale din RM), constă în introducerea conceptului (noțiunii) de tarif uniform de distribuție a gazelor naturale care reprezintă un tarif unic pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, determinat și aprobat de Agenție, care se stabilește și se aplică în comun pentru toți operatorii sistemelor de distribuție în raport cu rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le operează.

Se disting următoarele tipuri de tarife uniforme de distribuție a gazelor naturale:

- 1) tarif uniform de distribuție a gazelor naturale la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali;
- 2) tarif uniform de distribuție a gazelor naturale la punctele de măsurare comercială cu alți OSD.

Tariful uniform de distribuție a gazelor naturale se stabilește în mod diferențiat în funcție de nivelul de presiune din rețelele de distribuție a gazelor naturale. Prin implementarea tarifului uniform de distribuție se stabilește un mecanism prin care toți OSD vor aplica același tarif pentru prestarea aceluiași tip de serviciu, diferențiat doar în funcție de nivelul de presiune al rețelelor. Aceasta înseamnă că, în premieră pentru sectorul gazelor naturale din Republica Moldova, un consumator casnic din mun. Chișinău va plăti exact același tarif pentru serviciul de distribuție ca unul din mun. Bălți, mun. Comrat sau orice altă localitate din țară, pentru același nivel de presiune al rețelei.

Pentru a face acest sistem funcțional, proiectul introduce un mecanism de *plată compensatorie de egalizare* care reprezintă o plată efectuată de către OSD către entitatea de reconciliere sau de către entitatea de reconciliere către OSD, în mărimea diferenței dintre tariful uniform de distribuție și tariful de distribuție calculat în baza venitului reglementat al OSD, în lei/1000 m³ de gaze naturale distribuite. În cazul în care veniturile calculate sunt mai mari decât venitul reglementat aprobat de Agenție, în contextul aplicării mecanismului aferent tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, OSD achită

plăți compensatorii de egalizare entității pentru reconciliere. În cazul în care veniturile calculate sunt mai mici decât venitul reglementat aprobat de Agenție, OSD încasează plăți compensatorii de egalizare de la entitatea pentru reconciliere.

Înțelegerea acestui mecanism este una crucială - în realitate, OSD au costuri operaționale diferite din cauza specificului rețelelor și costurilor de gestionare a acestora. De exemplu, un operator care deservește zone rurale cu mai puțini utilizatori de sistem, va avea costuri per unitate mai mari decât unul care operează în zone urbane mai dense. Prin sistemul de plată compensatorie de egalizare, aceste diferențe sunt redistribuite între toți OSD, astfel încât tarifele pentru serviciul de distribuție a gazelor natural să rămână uniforme iar concurența reală să se determine pe segmentul de furnizare.

Entitate pentru reconciliere desemnată de ANRE va fi responsabilă de efectuarea și primirea plăților compensatorii de egalizare către/de la OSD, determinate în conformitate cu Metodologia, pentru a se asigura că OSD respectivi își recuperează integral veniturile reglementate și, concomitent, nu obțin venituri în exces celor reglementate atunci când aplică tariful uniform de distribuție a gazelor naturale.

Entitatea de reconciliere va calcula lunar diferențele dintre veniturile pe care le obține fiecare operator prin aplicarea tarifului uniform și costurile sale reale de operare. Operatorii care obțin venituri mai mari decât costurile lor vor transfera excedentul către această entitate, care la rândul său va compensa operatorii ale căror venituri sunt insuficiente pentru acoperirea costurilor justificate.

Mecanismul de calculare a tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale este prevăzut în proiectul de modificare a Metodologiei la Secțiunea 7¹.

Această abordare este inspirată direct din experiența statelor membre UE cu sisteme similare. În Germania, de exemplu, sistemul „model de piață regională” (*ger: Marktgebietsmodell*) utilizează mecanisme comparabile pentru a asigura tarife echitabile în ciuda existenței a numeroși operatori regionali de distribuție. În Italia, Autoritatea de reglementare ARERA aplică conceptul de tarife uniforme atât pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale cât și pentru serviciul de distribuție a energiei electrice (*ita: perequazione*), care redistribuie costurile între operatorii din diferite regiuni pentru a asigura tarife uniforme la nivel național.

În vederea soluționării problemelor identificate, proiectul urmărește atingerea unor **obiective** specifice și măsurabile descrie mai jos, acestea sunt:

1. *Eliminarea discriminării consumatorilor pe criterii geografice* prin implementarea tarifului uniform de distribuție. Acest obiectiv este măsurabil prin reducerea la 0 % a variației tarifului reglementat pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale pentru același nivel de presiune al OSD din diferite regiuni geografice, prin aplicarea tarifului uniform calculat conform Secțiunii 7¹ din proiectul Metodologie. Realizabilitatea obiectivului este asigurată prin implementarea mecanismului de plăți compensatorii de egalizare prevăzut, care garantează menținerea echilibrului financiar pentru toți OSD. Relevanța acestui obiectiv derivă din necesitatea de a asigura tratament echitabil pentru toți consumatorii și de a contribui la coeziunea socială și economică națională. Din perspectiva temporală, obiectivul va fi implementat odată cu intrarea în vigoare a modificărilor metodologice.

2. *Creării unui mediu concurențial echitabil pentru furnizorii de gaze naturale* la nivel național. Măsurarea acestui obiectiv se va realiza prin monitorizarea extinderii furnizorilor în noi zone de distribuție prin eliminarea barierelor legate de diferențele de tarife, și majorarea numărului de furnizori activi de pe piața de gaze naturale. Tariful uniform va permite o mai bună planificare strategică pentru toți furnizorii. Relevanța obiectivului constă în stimularea concurenței reale, contribuția la accelerarea procesului de liberalizare a pieței și oferirea consumatorilor a posibilității reale de a-și alege furnizorul indiferent de rețeaua cărui OSD este racordat. Efectele vizibile ale acestui obiectiv sunt așteptate în primii 12-24 luni de la implementarea reformei.

3. *Asigurarea viabilității financiare a tuturor operatorilor de distribuție* prin menținerea echilibrului economic al sectorului. Caracterul măsurabil al acestui obiectiv va fi asigurat prin garantarea recuperării integrale a veniturilor reglementate pentru 100 % din OSD prin mecanismul de plăți compensatorii, sistem care va fi monitorizat lunar de entitatea pentru reconciliere. Realizabilitatea obiectivului este demonstrată prin formulele de calcul care asigură echilibrul perfect al compensațiilor (suma algebrică zero), evitând crearea de costuri suplimentare la nivel de sistem. Relevanța acestui obiectiv este fundamentală pentru menținerea stabilității și predictibilității sectorului, aspecte esențiale pentru siguranța în aprovizionare și pentru încurajarea investițiilor viitoare în modernizarea infrastructurii.

Aceste obiective sunt direct aliniate la prevederile art. 99³ alin. (2) din Legea nr. 108/2016 modificată și la principiile generale ale politicii energetice europene, contribuind la agenda de integrare europeană a Republicii Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a acestei reforme, au fost analizate mai multe opțiuni alternative, fiecare cu propriile avantaje și dezavantaje din perspectiva economică și socială.

Scenariul 1: Menținerea sistemului actual de determinare a tarifelor (separat, pentru fiecare OSD).

Prima opțiune analizată presupunea păstrarea Metodologiei existente, prin care fiecare dintre cei 19 operatori ai sistemelor de distribuție (OSD) licențiați determină tarife individuale în funcție de costurile și volumele specifice ale zonei de operare. Conform Notei de fundamentare ME, acest scenariu „corespunde principiilor de determinare a tarifelor pentru serviciul de distribuție, stabilite în Metodologia tarifară, aprobată de ANRE.

Calculule ilustrative au demonstrat că această abordare generează disparități tarifare extreme între tarifele aplicate de OSD care operează pe teritoriile autorizate din diferite localități. Tarifele medii variază de la 1 523 lei/1000 m³ (fără TVA) (cel mai mic) până la 11 500 lei/1000 m³ (cel mai mare) - o diferență de peste 7 ori mai mare între operatori. Aceste disparități creează inechități fundamentale pentru consumatori și distorsionează deciziile economice pe criterii geografice.

Deși această opțiune pare mai simplă din punct de vedere administrativ, aceasta contravine principiilor de echitate socială și nediscriminare promovate de legislația europeană. Mai important, menținerea acestui sistem ar fi incompatibilă cu modificările legislative adoptate la Legea nr. 108/2016, care introduc explicit conceptul de tarif uniform.

Scenariul 2: Implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale

A doua opțiune analizată presupune „determinarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, pentru toți OSD licențiați.” Potrivit acestui scenariu, se stabilește un tarif mediu uniform de iar diferențele de costuri între operatori sunt gestionate prin intermediul unui mecanism detaliat de compensare financiară.

Rezultatele analizei comparative efectuate de Ministerul Energiei la adoptarea modificărilor la Legea nr. 108/2016 sunt semnificative. Prin aplicarea tarifului uniform, 13 din cei 16 operatori (peste 80 %) vor aplica tarife mai mici decât cele determinate individual în sistemul actual. Aceasta înseamnă că majoritatea covârșitoare a consumatorilor vor avea posibilitatea de a beneficia imediat de reduceri tarifare, în timp ce echilibrul financiar al OSD va fi menținut prin plățile compensatorii de egalizare.

Justificarea opțiunii adoptate:

Analiza comparativă a demonstrat într-un mod destul de concludent beneficiile scenariului cu aplicarea tarifului uniform. Această opțiune elimină impactul regional, îmbunătățește echitatea socială

și respectă principiile de reglementare europeană, menținând în același timp viabilitatea financiară a tuturor OSD prin mecanismul de compensare.

Conform evaluării efectuate, prin aplicarea mecanismului de compensare între OSD, pe parcursul perioadei tarifare va fi asigurată recuperarea pe deplin de către OSD a veniturilor reglementate stabilite de către ANRE. Astfel, reforma nu doar că elimină diferențele tarifare teritoriale, dar creează și o temelie normativă și financiară pentru dezvoltarea unei piețe competitive și echitabile a gazelor naturale în Republica Moldova.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Prezenta reformă vine să transpună standarde europene complexe, în beneficiul consumatorilor finali. Implementarea acestei reforme va genera un val de schimbări care va avea un efect simțitor pentru majoritatea segmentelor societății, cu efecte importante pentru economia națională, și pentru calitatea vieții cetățenilor. Tariful uniform pentru toți consumatorii finali va avea un impact pozitiv.

Experiența statelor care au aderat recent la UE demonstrează că reformele sectoriale timpurii și bine implementate facilitează substanțial procesul de negociere și integrare va contribui la modernizarea economiei și la creșterea competitivității.

Din perspectiva acquis-ului energetic european, uniformizarea tarifelor de distribuție este considerată o practică standard pentru asigurarea funcționării pieței interne a energiei. Directivele europene privind gazele naturale promovează principiile nediscriminării și transparenței în stabilirea tarifelor, principii care sunt implementate prin prezenta reformă.

Impactul asupra investițiilor străine, va fi semnificativ. Companiile care evaluează posibilitatea de a face investiții în sectorul energetic din Republica Moldova acordă o atenție deosebită stabilității și predictibilității cadrului de reglementare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Beneficiile economice ale reformei se vor manifesta prin eliminarea diferențelor de piață care în prezent posibil tergiversează investițiile în anumite regiuni ale țării. Uniformizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale va facilita o distribuție mai echilibrată a activității economice pe teritoriul național, reducând presiunea asupra marilor centre urbane și stimulând dezvoltarea regională. Întreprinderile vor putea lua decizii de localizare bazate pe factori economici fundamentali - accesul la resurse, forța de muncă specializată, infrastructura de transport și proximitatea față de piețe în loc de a fi influențate de costurile utilităților.

Reforma va genera un efect conex în alte sectoare reglementate ex. sectorul electroenergetic. Acest proces poate cataliza o abordare mai coerentă și echitabilă a politicilor de reglementare sectorială la nivel național.

Pe termen lung reforma va influența economia din Republica Moldova prin eliminarea avantajelor artificiale legate de poziția geografică. Companiile vor fi motivate să concureze pe baza performanței reale – prin inovație, calitate și eficiență – în loc de a se baza pe diferențe de costuri la ce deriva din infrastructura energetică. Această reorientare va promova o competiție onestă, fondată pe merite concrete, și va contribui la creșterea productivității la nivel național.

În contextul volatilității actuale a piețelor energetice europene, unde prețurile la gazele naturale fluctuează dramatic din cauza factorilor geopolitici și a dezechilibrelor cerere-ofertă, componenta de distribuție va deveni un element de stabilitate și predictibilitate în structura finală a facturilor consumatorilor. Această predictibilitate este esențială pentru planificarea financiară atât la nivelul gospodăriilor casnice, cât și al întreprinderilor, contribuind la reducerea incertitudinii economice și facilitând procesele de planificare strategică pe termen mediu și lung.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Din perspectiva *mediului de afaceri*, întreprinderile care operează în multiple regiuni/localități din țară vor beneficia de predictibilitatea costurilor operaționale, ceea ce va facilita planificarea financiară și va încuraja expansiunea geografică a afacerilor. Sectoarele intensive din punct de vedere energetic precum industria alimentară, textile sau de construcții, vor putea lua decizii investiționale bazate pe criterii economice reale. Această predictibilitate este crucială pentru atragerea investițiilor străine, care adesea evaluează costurile operaționale în întreaga țară înainte de a lua decizii de investiție.

Pentru OSD, fiecare operator care nu și-a recuperat costurile prin tariful uniform va fi compensat în mod corespunzător, prin primirea unei plăți compensatorii de egalizare corespunzătoare.

4.3.1 Costuri de conformare

Proiectul de modificare a Metodologiei nu introduce costuri de conformare substanțiale pentru operatorii sistemelor de distribuție. Mecanismul propus nu modifică structura venitului reglementat, ci doar modul de colectare a acestuia între OSD. Costurile identificate sunt de natură administrativă și sunt considerate minime:

Costuri administrative: Operatorii vor suporta costuri administrative minore pentru conformarea cu noile cerințe de raportare către entitatea pentru reconciliere. Acestea includ efortul de pregătire și transmitere a datelor lunare privind volumele distribuite din Metodologie și gestionarea încasărilor/plăților compensatorii. Se estimează un efort de aproximativ 8-16 ore-om/lună per operator, ceea ce reprezintă un cost nesemnificativ în raport cu cifra de afaceri a acestora.

Costuri de adaptare a sistemelor IT: Unii operatori ar putea necesita ajustări minore ale sistemelor software de facturare pentru a aplica tariful uniform și a monitoriza fluxurile financiare aferente. Acestea sunt considerate costuri unice, de valoare redusă, comparabile cu actualizările periodice normale ale sistemelor.

Costurile suportate de *entitatea pentru reconciliere* în legătură cu gestionarea mecanismului de compensare, inclusiv costurile administrative și financiare, se iau în considerație la determinarea venitului reglementat al acesteia.

Prin urmare, se concluzionează că proiectul asigură cel mai mic nivel posibil al costurilor de conformare pentru părțile afectate.

4.3.2 Impacturile asupra IMM-urilor, prin care se determină pe cât de disproporționat ar putea fi afectate diferite tipuri de IMM-uri, inclusiv în comparație cu întreprinderile mari

Impactul asupra Întreprinderilor Mici și Mijlocii este evaluat ca fiind preponderent pozitiv și semnificativ. În prezent, IMM-urile localizate în regiuni cu tarife pentru serviciul de distribuție ridicate sunt dezavantajate competitiv. Uniformizarea tarifului va avea următoarele efecte:

Reducerea costurilor operaționale

Majoritatea IMM-urilor din zonele cu tarife actualmente ridicate vor beneficia de o reducere a componentei de distribuție din factura la gaze naturale. Aceasta va elibera resurse financiare care pot fi reinvestite în dezvoltare, inovare sau pot contribui la creșterea profitabilității.

Creșterea competitivității

IMM-urile vor concura pe o bază mai echitabilă, bazată pe eficiența proprie, calitatea produselor și serviciilor, nu pe factori geografici aleatorii.

Stimularea dezvoltării regionale

Predictibilitatea și uniformitatea costurilor de distribuție vor face regiunile, considerate anterior ca fiind cu costuri mari, mai atractive pentru noi afaceri și extinderea celor existente, contribuind la dezvoltarea economică regională echilibrată.

Nu se anticipează un impact disproporționat negativ asupra niciunei categorii de IMM-uri, deoarece mecanismul de compensare asigură neutralitatea financiară la nivel de sistem.

4.3.3 Impacturile asupra concurenței

Reforma are un impact direct și pozitiv asupra mediului concurențial, în conformitate cu obiectivele de liberalizare a pieței:

Eliminarea barierelor la intrarea pe piață

Tarifele uniforme elimină o barieră geografică majoră care în prezent descurajează furnizorii să-și extindă activitatea în anumite zone. Furnizorii vor putea să-și proiecteze strategii de afaceri la nivel național, având un cost de distribuție predictibil și standardizat pe întreg teritoriul țării. Acest lucru va stimula intrarea de noi furnizori pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

Facilitarea concurenței reale

În prezent, sistemul de tarife diferite limitează capacitatea furnizorilor de a concura în anumite zone din cauza costurilor prohibitive. Reforma elimină această constrângere, permițând o concurență reală bazată pe prețul gazului marfă, calitatea serviciilor și eficiența comercială.

Concluziv, proiectul transformă o piață fragmentată într-una integrată, stimulând concurența reală, ceea ce va duce, pe termen mediu și lung, la beneficii pentru toți consumatorii finali prin diversificarea opțiunilor și potențiala reducere a prețurilor.

4.4. Impactul social

Beneficiile în termeni de stabilitate socială sunt substanțiale. În perioade de criză energetică, disparitățile tarifare pot genera tensiuni sociale semnificative, cu populații din diferite regiuni resimțind în mod inegal impactul creșterii costurilor. Uniformizarea tarifelor elimină aceste surse de tensiune și asigură o distribuție echitabilă a costurilor pe întreg teritoriul național.

Din perspectiva rezilienței economice, un sistem tarifar uniform și transparent facilitează implementarea măsurilor de sprijin în perioade de criză. Guvernul poate concepe și implementa programe de compensare sau subvenționare mai eficiente și mai echitabile când are claritate asupra structurii tarifare uniforme.

Pentru consumatorii casnici, impactul va fi fundamental pozitiv și imediat vizibil. Gospodăriile din regiunile care în prezent plătesc tarife de distribuție mai mari vor observa reduceri ale facturilor la gaze naturale și va contribui la reducerea poverii financiare a costurilor pentru utilități. În contextul în care costurile energiei reprezintă o porțiune semnificativă din bugetele familiale din Republica Moldova, această uniformizare poate genera economii substanțiale imediate pentru mii de gospodării.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Prezentul proiect de Regulament nu transpune legislația UE.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE cu privire la modificarea Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 443/2020 și prezenta Notă de fundamentare au fost publicate pe pagina web oficială a ANRE (www.anre.md), la rubrica *Transparența decizională / Proiecte supuse consultării publice* și expediate spre consultare publică titularilor de licență din sectorul gazelor naturale, autorităților relevante și altor părți interesate în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Proiectul însoțit de Nota de Fundamentare a fost expediat spre avizare și consultare Ministerului Energiei, Consiliul Concurenței, titularilor de licență din sectorul gazelor naturale, Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor. Agenția a sistematizat propunerile recepționate și a organizat o ședință de lucru cu părțile interesate. Informațiile cu privire la acceptarea sau respingerea acestora au fost incluse în sinteza obiectivelor.

7. Concluziile expertizelor

La elaborarea și aprobarea proiectului Agenția a ținut cont de punctul 7.1 din Metodologia de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, evitând în cuprinsul acestora norme care pot genera, la aplicare, apariția riscurilor de corupție.

La data de 15.08.2025 proiectul Hotărârii și Nota de fundamentare au fost avizate de Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător. Proiectul Metodologiei a fost expertizat și de Ministerul Justiției. Concluziile expertizei sunt incluse în sinteză.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Prezenta Hotărâre modifică un act normativ secundar existent, respectiv Metodologia aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 443/2020, și se încorporează în cadrul de reglementare pentru sectorul gazelor naturale, fiind emisă în vederea executării prevederilor art. 7 alin. (2) lit. a) și art. 99³ alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Modificările se integrează organic în structura metodologică existentă prin adăugarea Secțiunii 7¹ și actualizarea definițiilor și procedurilor aferente.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului necesită mai multe acțiuni pentru a asigura o tranziție lină și eficientă către noul sistem unitar de determinare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale.

- Adoptarea de către ANRE a Hotărârii nr. 427/2025 privind desemnarea entității pentru reconciliere.
- Aprobarea și intrarea în vigoare a modificărilor la Metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin ANRE nr. 443/2020;
- Adaptarea de către OSD a sistemelor interne de contabilitate și facturare pentru a se conforma noilor cerințe de raportare și aplicare a tarifului uniform calculat conform Secțiunii 7¹.
- OSD vor prezenta anual până la 1 februarie la ANRE, spre examinare și aprobare volumele planificate a fi distribuite în anul „n” și calculul motivat al venitului reglementat determinat în conformitate cu Metodologia.
- ANRE va determina și aproba tariful uniform de distribuție a gazelor naturale, precum și plățile compensatorii de egalizare în lei/1000 m³ de gaze naturale distribuite prin rețelele de distribuție a gazelor naturale, diferențiat în funcție de nivelul presiunii a acestora, pentru fiecare OSD.

La determinarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale și a plăților compensatorii de egalizare, ANRE ia în considerare veniturile reglementate determinate pentru toți operatorii sistemelor de distribuție și volumele de gaze naturale planificate a fi distribuite prin rețelele de distribuție a gazelor naturale.

- Entitatea pentru reconciliere primește plăți compensatorii de egalizare de la operatorii sistemelor de distribuție care înregistrează venituri mai mari decât venitul reglementat aprobat și achită plăți compensatorii de egalizare operatorilor sistemelor de distribuție care înregistrează venituri mai mici decât venitul reglementat aprobat.

- Entitatea pentru reconciliere va elabora și prezenta ANRE, până la sfârșitul lunii martie, un raport anual care descrie activitățile sale și tranzacțiile financiare efectuate în anul precedent.

- Entitatea pentru reconciliere se supune controalelor periodice din partea ANRE pentru a asigura respectarea cerințelor de neutralitate și imparțialitate.

- De asemenea, ANRE poate aplica, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 0,5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

a) neachitarea, achitarea cu întârziere sau achitarea incompletă de către operatorul sistemului de distribuție a plății/plăților compensatorii de egalizare;

b) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea necorespunzătoare de către entitatea pentru reconciliere a atribuțiilor stabilite, inclusiv a obligației privind achitarea în termen și conform cuantumului stabilit a plății/plăților compensatorii de egalizare către operatorii sistemelor de distribuție.

În ceea ce privește *indicatorii de monitorizare* care urmează a fi utilizați, aceștia derivă în mare parte din cadrul normativ existent și completările promovate.

- Respectarea termenelor de plată a plăților compensatorii;
- Funcționarea corectă a mecanismului de compensare;
- Majorarea numărului de furnizori activi în diferite zone geografice;
- Gradul de satisfacție al consumatorilor.